

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

8. 1. 2024. – 12. 1. 2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 15. 1. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA
8. 1. 2024. – 12. 1. 2024.

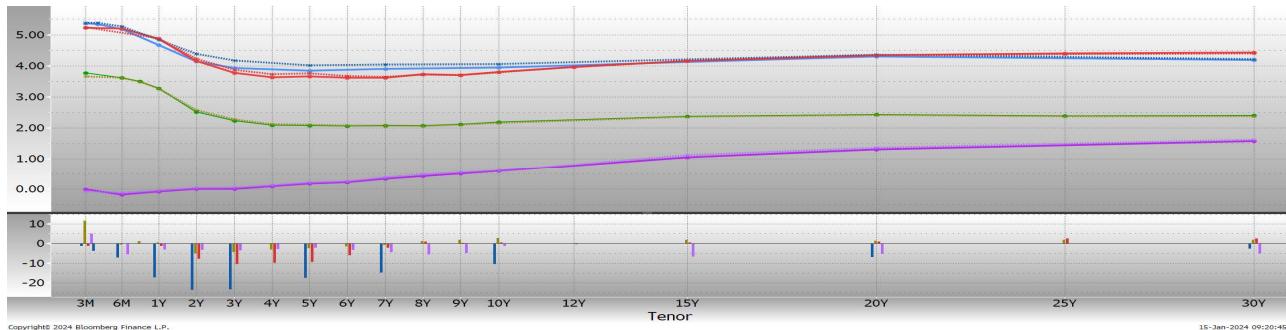
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan		
	5.1.24	-	12.1.24	5.1.24	-	12.1.24	5.1.24	-	12.1.24
2 godine	2.57	-	2.52 ↘	4.38	-	4.14 ↘	4.24	-	4.16 ↘
5 godina	2.10	-	2.08 ↘	4.01	-	3.83 ↘	3.76	-	3.66 ↘
10 godina	2.16	-	2.18 ↗	4.05	-	3.94 ↘	3.79	-	3.79 ➔

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	5.1.24	-	12.1.24
3 mjeseca	3.708	-	3.809 ↗
6 mjeseci	3.609	-	3.604 ↘
1 godina	3.290	-	3.300 ↗

Grafikon 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Grafikon prikazuje krivulje prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 12. 1. 2024. (pune linije) i 5. 1. 2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafikona prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Tijekom protekloga tjedna, prinosi obveznica eurozone bilježili su volatilna kretanja. Na početku tjedna, prinosi su bilježili smanjenje, a već narednoag dana došlo je do korekcije na više i rast je nastavljen i u srijedu. Ipak, u četvrtak i petak prinosi su ponovo počeli bilježiti smanjenje, posebno na prednjem dijelu krivulje, unatoč tome što su objavljeni podaci o, većem od očekivanog, rastu potrošačkih cijena u SAD-u u četvrtak, a što predstavlja još jedan od pokazatelja upitnosti skorijega početka smanjivanja kamatnih stopa Fed-a. S druge strane, na kraju tjedna objavljen je podatak o neočekivanome padu proizvođačkih cijena u SAD-u u prosincu, što je ponovno utjecalo na povećana očekivanja o mogućnosti ranijega smanjenja kamatnih stopa. Još jedan važan pokazatelj visoke potražnje za državnim obveznicama je taj da su prošloga tjedna na europskome tržištu prodaje obveznica već dostignule rekordnu razinu sa više od 108 milijardi EUR emitirane vrijednosti, pri čemu je više od polovice tog iznosa došlo od javnih ponuditelja. Ovako izražena potražnja smatra se mogućim signalom da ulagači pokušavaju iskoristiti još uvijek veće razine prinosa, jer se očekuje da će ove godine središnje banke početi smanjivati referentne kamatne stope. U odnosu na prethodni tjedan, prinosi njemačkih obveznica smanjeni su između 2 i 5 baznih poena, s izuzetkom prinosa desetogodišnjih obveznica koji su povećani za 3 bazna poena zbog promjene obveznice koja predstavlja *benchmark* ove ročnosti. Prinosi talijanskih obveznica smanjeni su između 8 i 13 baznih poena.

Član UV ECB-a, Vujčić, izjavio je kako očekuje da eurozona izbjegne recesiju i postupno smanjivanje inflacije. Dodao je da se ne razgovara o smanjenju kamatnih stopa i to se vjerojatno neće dogoditi prije ljeta. Kasnije, Vujčić je izjavio da se inflacija razvija onako kako je očekivano, što jamči strpljenje po pitanju smanjenja kamatnih stopa, ali da, ipak, kreatori monetarne politike mogu brzo reagirati ukoliko dođe do neočekivanoga pada cijena u dolazećim mjesecima. Član UV ECB-a, De Cos, izjavio je da ekonomija eurozone vjerovatno nije uspjela da zabilježi rast na kraju 2023. godine, dok je zamjenik predsjednice Lagarde, De Guindos, ranije izjavio da očekuje da se desi „kasna“ recesija. S druge strane, član IV ECB-a, Schnabel, izjavila je kako je prerano razmišljati o smanjenju kamatnih stopa. Predsjednica ECB-a, Lagarde, izjavila je da će ECB smanjiti kamatne stope onda kada bude uvjerenja da se inflacija vraća ka ciljanoj razini od 2 %, dodavši kako ne može precizirati datum. Glavni ekonomist ECB-a, Lane, izjavio je kako podaci o inflaciji u prosincu uglavnom potvrđuju procjene sa sjednice ECB-a iz prosinca i da po tom osnovu smanjenje kamatnih stopa nije tema u kratkome roku. Također, ponovio je ranije izneseni stav predsjednice Lagarde i dodaо da prerano smanjenje kamatnih stopa može predstavljati prepreku monetarnoj politici, odnosno kako prebrza rekalibracija može biti samoporažavajuća.

Dva ekomska instituta iz Njemačke objavila su slabe prognoze za njemački građevni sektor u ovoj godini, te DIW institut očekuje povijesni pad u potrošnji ovoga sektora, što bi predstavljalo prvo smanjenje potrošnje od finansijske krize 2009. godine, sa padom od 3,5 %, nakon čega se očekuje blagi oporavak od 0,5 % u 2025. godini. Slično, Ifo institut ukazuje na rekordno nisku razinu povjerenja u rezidencijalnu gradnju. Dužem razdoblju pada građevne industrije pripisuju se rastuće kamatne stope i troškovi, što dovodi do toga da se ulagači suočavaju sa nesolventnosti i zamrzavanjem dogovorenih poslova. Ovakva kriza naglasila je zabrinutost oko nedostatka prihvatljivih stanova, potičući pozive za intervenciju kancelara Scholza. Još jedan signal slabljenja najveće ekonomije u Europi su podaci koji su objavljeni u petak i pokazuju da su njemačke kompanije suočene sa rastom nesolventnosti na kraju 2023. godine, koja je povećana za 12,3 % u prosincu u usporedbi sa prethodnom godinom.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Sentix indeks povjerenja ulagača – EZ	SIJ	-15,8	-16,8
2.	Indeks ekonomskoga povjerenja – EZ	PRO	94,2	94,0
3.	Trgovinska bilanca – Njemačka (u milijardama EUR)	STU	18,0	20,4
4.	Trgovinska bilanca – Francuska (u milijardama EUR)	STU	-	-5,94
5.	Tvorničke narudžbe – Njemačka (G/G)	STU	-3,4%	-4,4%
6.	Industrijska proizvodnja – Njemačka (G/G)	STU	-4,0%	-4,8%
7.	Industrijska proizvodnja – Francuska (G/G)	STU	0,3%	0,6%
8.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	STU	-	1,1%
9.	Industrijska proizvodnja – Austrija (G/G)	STU	-	-4,4%
10.	Industrijske prodaje – Nizozemska (G/G)	STU	-	-8,1%
11.	Industrijska proizvodnja – Italija (G/G)	STU	-	-3,1%
12.	Industrijska proizvodnja – Španjolska (G/G)	STU	-	0,8%
13.	Prerađivačka proizvodnja – Francuska (G/G)	STU	-	-0,9%
14.	Prerađivačka proizvodnja – Nizozemska (G/G)	STU	-	-10,0%
15.	Potrošnja stanovništva – Francuska (G/G)	STU	-1,4%	-1,1%
16.	Potrošnja stanovništva – Nizozemska (G/G)	STU	-	0,3%
17.	Stopa inflacije – Francuska (final.)	PRO	4,1%	4,1%
18.	Stopa inflacije – Nizozemska (final.)	PRO	1,0%	1,0%
19.	Stopa inflacije – Španjolska (final.)	PRO	3,3%	3,3%
20.	Stopa inflacije – Portugal (final.)	PRO	1,8%	1,9%
21.	Stopa inflacije – Grčka	PRO	-	3,7%
22.	Maloprodaja – EZ (G/G)	STU	-1,5%	-1,1%
23.	Maloprodaja – Italija (G/G)	STU	-	1,5%
24.	Stopa nezaposlenosti – EZ	PRO	6,5%	6,4%

25.	Stopa nezaposlenosti – Irska	DEC	-	4,9%	4,8%
26.	Stopa nezaposlenosti – Belgija	DEC	-	5,6%	5,6%
27.	Stopa nezaposlenosti – Italija	DEC	7,8%	7,5%	7,7%

SAD

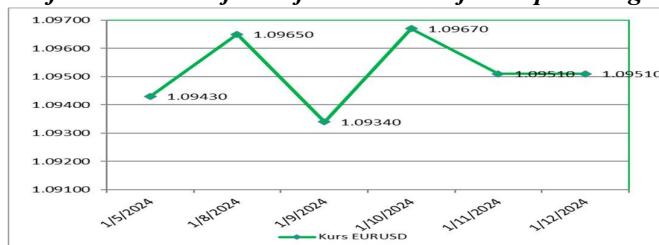
Prinosi američkih državnih obveznica tijekom protekloga tjedna zabilježili su smanjenje duž cijele krivulje, posebice na prednjem dijelu (24 bazna poena). Protekli tjedan obilježilo je objavljivanje podataka o potrošačkim proizvodačkim cijenama u prosincu. Iako su podaci pokazali rast inflacije iznad očekivanja, prinosi državnih obveznica su zabilježili smanjenje u svim segmentima ročnosti. Ovo neočekivano povećanje inflacije moglo bi potencijalno odgoditi očekivano smanjenje kamatnih stopa Fed-a u ožujku.

Članica FOMC-a, Bowman, izjavila je da se monetarna politika Fed-a čini „dovoljno restriktivnom“, te kako je ista navela sudionike na tržištu na prognoziranje vjerovatnosti od 68% da će se referentna kamatna stopa smanjiti u ožujku. Istovremeno, njezin kolega Barr signalizirao je kako je malo vjerojatno da će Fed produžiti program žurnoga kreditiranja koji je započeo prošle godine tijekom regionalne bankarske krize. Program bi trebao isteći 11. ožujka ove godine.

Prema istraživanju Fed-a iz Njujorka, inflacijska očekivanja za jednogodišnji horizont smanjena su na 3,01 % u prosincu, u odnosu na 3,3 6% iz prethodnoga mjeseca. Očekivanja vezana za nezaposlenost u srednjem roku su smanjena, dok je očekivani rast prihoda kućanstava ostao iznad razine prije pandemije. Predsjednik Fed-a iz Njujorka, Williams, izjavio je da je monetarna politika dovoljno restriktivna za smanjenje inflacije na ciljanu razinu od 2 %, te je naveo kako kreatorima monetarne politike treba više dokaza o hlađenju inflacije prije smanjenja kamatnih stopa.

USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio rast sa razine od 1,0943 na razinu od 1,0951.

Grafikon 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom protekloga tjedna

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije (G/G)	PRO	3,2%	3,4%
2.	Temeljna stopa inflacije (G/G)	PRO	3,8%	3,9%
3.	MBA aplikacije za hipotekarne kredite	5. sij	-	9,9% -10,7%
4.	Indeks proizvodačkih cijena (G/G)	PRO	1,3%	1,0%
5.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	6. sij	210.000	202.000
6.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih	30. pro	1.870.000	1.834.000
7.	Proračunski saldo (u mlrd USD)	PRO	-87,5	-129,4
8.	Trgovinska bilanca (u mlrd USD)	STU	-64,9	-63,2
9.	Potrošački krediti (u mlrd USD)	STU	8,6	23,8

VELIKA BRITANIJA

Tijekom protekloga tjedna, guverner BoE, Bailey, izjavio je u parlamentu da je niska nezaposlenost dobar znak za ekonomiju Velike Britanije, te je dodao kako je sve veći broj ulagača u razoblju smanjenja kamatnih stopa i oporavka ekonomskoga rasta jedan od najvećih rizika za finansijsku stabilnost tijekom ove godine. Vanjski član Komiteta za finansijsku politiku BoE, Jonathan Hall, izjavio je da tržišta mogu značajno povećati razine rizika kako se ekonomski uvjeti poboljšavaju i volatilnost smanjuje. Hall se obratio Komitetu za financije zajedno sa kolegama, uključujući i guvernera Baileya, povodom izvješća o finansijskoj stabilnosti BoE objavljenog u prosincu. Izjavio je da je zabrinut zbog privatnih kredita, koji su značajno porasli tijekom dužega razoblja niskih kamatnih stopa i koji spadaju u manje reguliran nebanskarski sektor, koji je zabrinjavajuće „netransparentan“. Nasuprot tome, kućanstva i poduzeća ostaju stabilna, jer su dužnosnici smanjili zaduženost i na hipotekarnome tržištu i među tvrtkama. Bailey je izjavio da nisu zapazili izraženiji rast nezaposlenosti, te kako je to relevantno, jer se do sad pokazalo da je nezaposlenost jedan od pokretača kreditnih gubitaka, posebice na tržištu hipoteka.

Ekonomija Velike Britanije imala je uzlazni trend u studenome, zabilježivši rast od 0,3 % na mjesecnoj razini, iznad očekivanja (0,2%), ublažavajući strah od moguće tehničke recesije. Prema mišljenju glavnoga ekonomista Ureda za nacionalnu statistiku (ONS), Fitznera, ekonomija Velike Britanije poboljšala se zahvaljujući dominantnom uslužnom sektoru u zemlji, pri čemu su tvrtke za maloprodaju i lizing automobila zabilježile dobar učinak. U dugome roku, ekonomija Velike Britanije pokazala je slabiji rast tijekom prošle godine, te je i dalje u opasnosti od klizanja u recesiju.

Posljednji podaci dolaze usred sve većih očekivanja da će BoE tijekom ove godine smanjiti kamatne stope, dok se inflacija nastavlja smanjivati sa najviše razine zabilježenog u posljednja četiri desetljeća. Očekuje se kako će zvanični podaci koji će biti objavljeni tijekom ovoga sedmice pokazati da je inflacija u studenome smanjena sa 3,9 %, koliko je zabilježeno u listopadu, iako su kućanstva i dalje pod značajnim pritiskom, jer cijene ostaju visoke.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomske pokazatelje	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	BRC prodaja (G/G)	PRO	2,4%	1,9%
2.	BDP (M/M)	STU	0,2%	0,3% -0,3%
3.	Industrijska proizvodnja (G/G)	STU	0,7%	-0,1% -0,5%
4.	Prerađivačka proizvodnja (G/G)	STU	1,7%	1,3% 0,2%
5.	Trgovinska bilanca (u milijardama GBP)	STU	-3,000	-1,408 -3,198

Tijekom protekloga tjedna, GBP je aprecirala u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio pad sa razine od 0,86032 na razinu od 0,85886. GBP je aprecirala u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD zabilježio rast sa razine od 1,2720 na razinu od 1,2753.

JAPAN

Financijsko tržište u Japanu u ponедjeljak je bilo zatvoreno zbog blagdana. BoJ je odlučila zadržati iznos kupovine obveznica sa dospijećima od 10 do 25 godina na 150 milijardi JPY. Rast plaća radnika u Japanu naglo je usporen u studenome, što nije baš dobar razvoj događaja za BoJ, koja traži dokaz cikličnoga rasta plaća kako bi taj rast mogla postaviti kao preduvjet za normalizaciju monetarne politike. Jaz u *outputu* je u trećem tromjesečju prošle godine pogoršan po prvi puta od kraja 2022. godine, a potražnja je bila na nižoj razini od ponude za 0,37 %. Ekonomija se u tom razdoblju pogoršala najviše još od vrhunca pandemije. Kako navodi bivši član MPC BoJ, Sakurai, BoJ je u potpunosti spremna ukinuti negativnu kamatnu stopu, posljednju aktualnu u svijetu, a to će se najvjerojatnije dogoditi u travnju. Dodao je da će sudionike na tržištu možda iznenaditi to što će BoJ veoma sporo sprovoditi proces normaliziranja. Vjerojatno taj proces neće ličiti na onaj koji je proveden u Fed-u i u ECB-u, jer je BoJ potreban nastavak primjenjivanja prikladne razine blage monetarne politike. Sakurai očekuje kako će optimalna kamatna stopa za kratak rok najvjerojatnije biti oko 0,5 %, i da će BoJ vjerojatno biti potrebno tri ili četiri godine za dostignuti to, što znači da će u prvih 12 mjeseci provesti samo jedno ili dva povećanja. Naglašena je nesigurnost u vezi sa stupnjem

i prirodom rasta plaća, što je ključni čimbenik u odlučivanju o tome kad će okončati politiku negativnih kamatnih stopa. Ovaj oprez pojačao je očekivanja tržišta da će BoJ na predstojećem siječanskom sastanku možda odgoditi bilo kakvu promjenu politike, kako bi procijenila ishod pregovora o plaćama. U međuvremenu, prosječna vrijednost dionica u Nikkei indeksu dostiže rekordne razine, potaknuta slabljenjem JPY koje pogoduje izvoznicima, kao i slabljenjem očekivanja vezanih za promjenu monetarne politike BoJ. BoJ je u petak objavila da je pozajmljivanje poslovnih banaka u Japanu u prosincu poraslo za 3,1 % godišnje. Reuters je objavio kako se očekuje da BoJ zadrži svoja predviđanja o trendu inflacije blizu 2 % u svome predstojećem tromjesečnom izvješću o ekonomskim izgledima, bez obzira na globalne nesigurnosti i slabu potrošnju. Vjeruje se da će BoJ zadržati postavke blage monetarne politike, naglašavajući opreznost u svome optimističnom mišljenju da se ekonomija kreće prema inflacijskome cilju. Na sastanku ovoga mjeseca će se vjerovatno razgovarati o smanjivanju prognoziranih vrijednosti ekonomskoga rasta i o pokazatelju inflacije koji uključuje energiju, bez obzira na to što ukupne procjene cjenovnih trendova ostaju neizmijenjene.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije u Tokiju (G/G)	PRO	2,5%	2,4%
2.	Potrošnja kućanstava (G/G)	STU	-2,3%	-2,9%
3.	Zarade radnika (G/G)	STU	1,5%	0,2%
4.	Vodeći indeks P	STU	107,9	107,7
5.	Koincidirajući indeks P	STU	114,5	114,5
6.	Tekući račun (u mlrd JPY)	STU	2.385,1	1.925,6
7.	Trgovinska bilanca (u mlrd JPY)	STU	-533,0	-724,1
				-472,8

JPY je tijekom protekloga tjedna blago deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast sa razine od 158,25 na razinu od 158,66. JPY je blago deprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast sa razine 144,63 na razinu od 144,88.

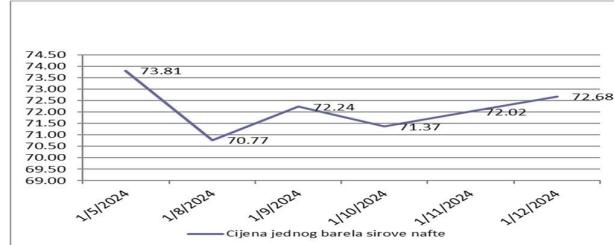
NAFTA I ZLATO

Cijena jednoga barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak iznosila je 73,81 USD (67,45 EUR).

Tijekom protekloga tjedna, cijena nafte bilježila je volatilna kretanja uslijed rasta geopolitičkih tenzija na Bliskome istoku. Na početku tjedna, cijena nafte zabilježila je oštar pad (od preko 4 % na dnevnoj razini), što predstavlja jedno od najvećih smanjenja u posljednjih mjesec dana. Neočekivano i značajno smanjenje zvaničnih cijena nafte koje je Saudijska Arabija najavila za Aziju, a koja je dostignula najnižu razinu od studenoga 2021. godine, utjecalo je na slabljenje fizičkog tržišta nafte. Ovaj potez, intenzivniji od očekivanja, odražava slabu potražnju iz Kine i povećava globalne zalihe nafte. Već u utorak cijena ovoga energenta korigirana je na više pod utjecajem krize na Bliskome istoku, uključujući tekuće tenzije i napade u regiji. Osim toga, prekid isporuke u Libiji, gdje oko 300.000 barela dnevno proizvodnje ostaje izvan mreže zbog zatvaranja najvećega naftnog polja u zemlji, dodatno je podržao ovaj uzlazni trend. Iako je izvješće Instituta za naftu u SAD-u (API) pokazalo tjedni pad zaliha sirove nafte u SAD-u, veći od očekivanoga, pružajući dodatnu podršku rastu cijene ovoga energenta, povećane ponude rafiniranih proizvoda djelomično su neutralizirale ovaj pozitivan trend sredinom tjedna. U četvrtak je cijena nafte zabilježila rast, nakon što je došlo do ponovne eskalacije tenzija na Bliskome istoku, kad je Iran zaplijenio tanker za naftu blizu obale Omana, koji su prošle godine konfiscirale SAD zbog prevoza iranske nafte. Ovo je povećalo zabrinutost zbog potencijalnoga konflikta u regiji, a što je potvrđeno i zračnim napadima SAD-a i Velike Britanije na Huti pobunjenike u Jemu. Usljed navedenoga, cijena nafte nastavila je bilježiti rast i krajem tjedna.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jednoga barela sirove nafte iznosila je 72,68 USD (66,37 EUR). Cijena nafte smanjena je u odnosu na prethodni tjedan za 1,53 %.

Grafikon 3: Kretanje cijene nafte tijekom protekloga tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u ponedjeljak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.045,45 USD (1.869,19 EUR).

Početkom tjedna, cijena zlata je smanjena, nakon što je USD uspio zadržite razine iz prošlih tjedana i nakon što su prinosi američkih državnih obveznica ostali visoki, smanjujući vjerojatnost očekivanoga smanjenja kamatnih stopa Fed-a. Ulagači su do sredine tjedna bili u iščekivanju objavlјivanja podataka o inflaciji u SAD-u, koji bi mogli učvrstiti očekivanja momenta zaokreta monetarne politike Fed-a. U četvrtak su objavljeni podaci o rastu indeksa potrošačkih cijena u SAD-u u prosincu, što je utjecalo na volatilna kretanja cijene ovoga plemenitog metala. Također, ponovni rast stope inflacije u odnosu na očekivanja doveo je do rasta zabrinutosti da bi kamatne stope mogле ostati restriktivne duže vremensko razdoblje. Cijena zlata u petak zabilježila je priličan rast, jer su strahovi od eskaliranja sukoba na Bliskome istoku povećali privlačnost ovoga plemenitog metala kao sigurnog utočišta za ulagače. Potporu rastu cijene zlata dali su i niži od očekivanih podaci o proizvođačkim cijenama u SAD-u, koji su ponovo potakli očekivanja vezana za smanjenje kamatnih stopa Fed-a. Prema tehničkim analizama koje su objavili analitičari iz Reutersa, zlato bi moglo "probiti" razinu od 2.060 USD po unci i porasti na raspon od 2.071 do 2.079 USD po unci. Strahovi od daljnog eskaliranja bliskoistočnih previranja vjerojatno će nastaviti ići u korist cijene zlata, kao aktive sigurnoga utočišta, u srednjoročnome i dugoročnome razdoblju.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.049,06 USD (1.871,12 EUR). Cijena zlata je u proteklome tjednu zabilježila rast od 0,18% na tjednoj razini.

Grafikon 4: Kretanje cijene zlata tijekom protekloga tjedna

